

SLAKTHUSOMRÅDET

SLAKTHUSOMRÅDET (JOHANNESHOV 1:1, KYLHUSET 15,16,17, SANDHAGEN 2)

Adress: Palmfeltsvägen 1 - 23

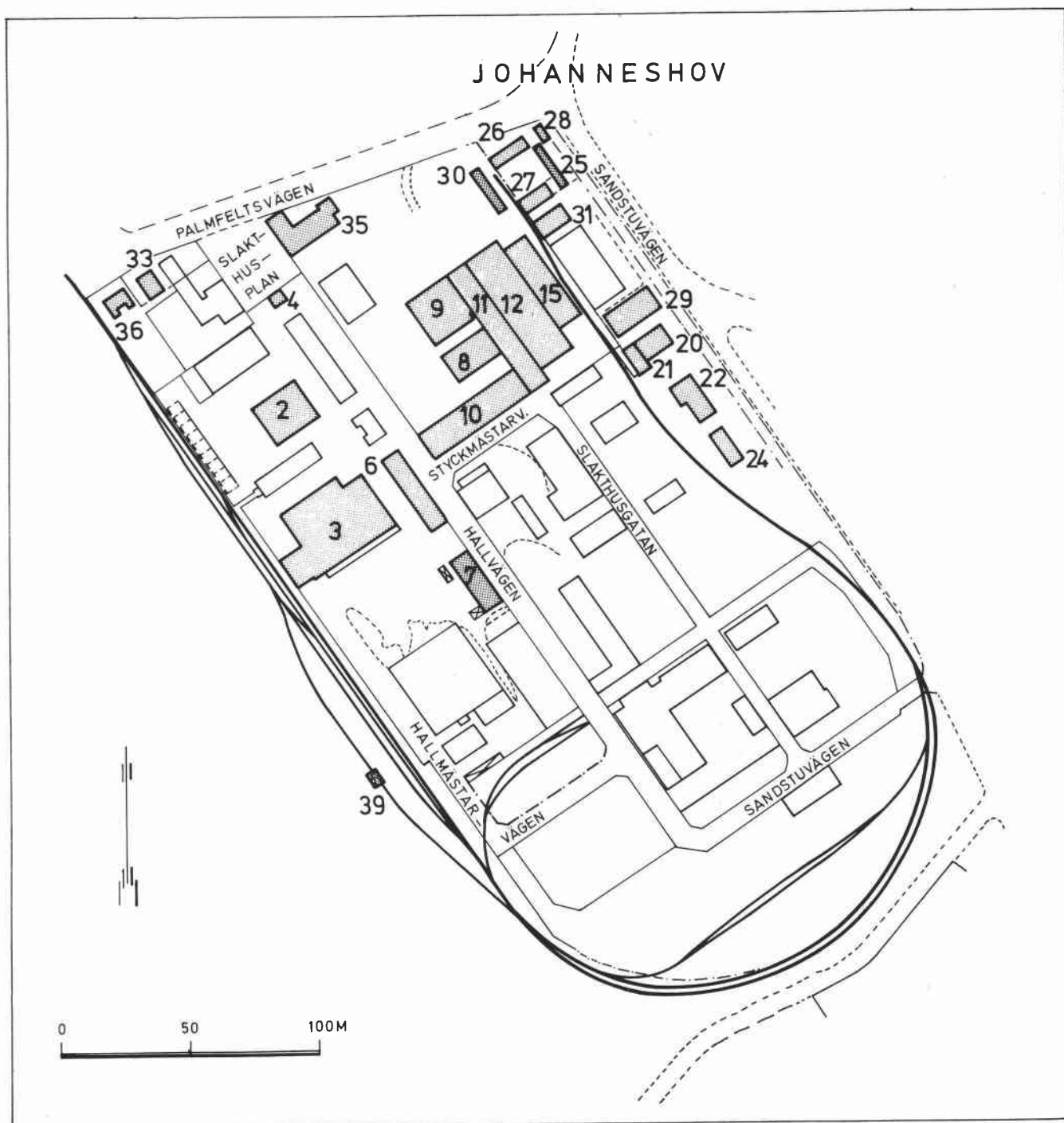
Verksamhet: Slakthus, livsmedelsindustri

Ägare: Stockholms Slakthus- och Saluhallsstyrelse, Slakteriförbundet, m fl

Markareal: Ca 30 ha hela området, äldre del ca 11 ha

Våningsyta: Totalt 148.000 kvm, äldre byggnader ca 28.000 kvm

Stadsplan: P1 3372, fastställd den 22 november 1946

Flygbild över Slakthusområdet från nordväst. Foto 1980. FB 14861.

2. Marknadshall för svin och småboskap. Nu lokaler.
3. Marknadshall för storboskap. Nu livsmedelsindustri.
4. Portvaksstuga. Nu kontor.
6. Stall för storboskap. Nu förråd och personalutrymmen.
7. Handelsstall för kalvkor. Nu lokaler.
8. Slakthall för småboskap. Nu livsmedelsindustri.
9. Slakthall för svin. Nu livsmedelsindustri.
10. Slakthall för storboskap. Nu den enda slakthallen med all typ av slakt.
11. Förbindelsehall.
12. Kylhus. Nu även livsmedelsindustri.
15. Ångpanne- och maskinhus.
20. Rensstuga för tarmrenseri m m. Nu livsmedelsindustri.
21. Dynghus.
22. Sanitetsslakthus. Nu lokaler.
24. Observationsstall. Nu som styckningslokal.
25. Vagnsskjul.
26. Stall för slaktarnas hästar. Nu lokaler.
27. Stall för förvaltningens hästar och tvättstuga. Nu rökeri m m.
28. Köttförsäljningsbyggn. Innehöll urspr också väntrum och paketstn f spårvägen.
29. Hudbod. Nu livsmedelsindustri.
30. Vagnsskjul.
31. Kolskjul.
33. Bostad för veterinärer. Nu kontor.
35. Restaurang- och börsbyggnad.
36. Bostad för maskinister och förmän. Nu kontor.
39. Lokstall.

Historik

Den direkta anledningen till ett kommunalt slakthusbygge i Stockholm var "lagen angående köttbesiktning och slakthus" från 1897 med ett tillägg 1899 om rätten att ta ersättning. Beslutet hade föregåtts av mångåriga diskussioner.

En utredningskommitté tillsattes 1899. Till kommittén knöts arkitekten Gustaf Wickman som fick i uppdrag att utföra skisser till anläggningen. Wickman arbetade i nära samråd med bl a medicinalrådet G. Kjerrulf.

Efter prövning av flera tänkbara alternativ beslöts att anläggningen skulle placeras i Enskede på ett område som inköpts av staden.

Planeringen av området i Enskede satte igång 1906 och året därpå godkände stadsfullmäktige Wickmans ritningar. Uppförandet av byggnaderna påbörjades 1908 och 1912 stod anläggningen helt klar. I samband med att anläggningen togs i bruk införde överståthållarämbetet på begäran av Stockholms stad köttbesiktning- och slakthustvång i Stockholm.

Anläggningen ställde stora krav på goda kommunikationer. Spårväg anlades för persontrafiken och järnväg för att klara kreaturstransporterna.

Situationsplan över den ursprungliga anläggningen. Ur "Stockholms stads slakthus med tillhörande kreatursmarknad. Berättelse över anläggningens utförande åren 1906-12". Stockholm 1914.

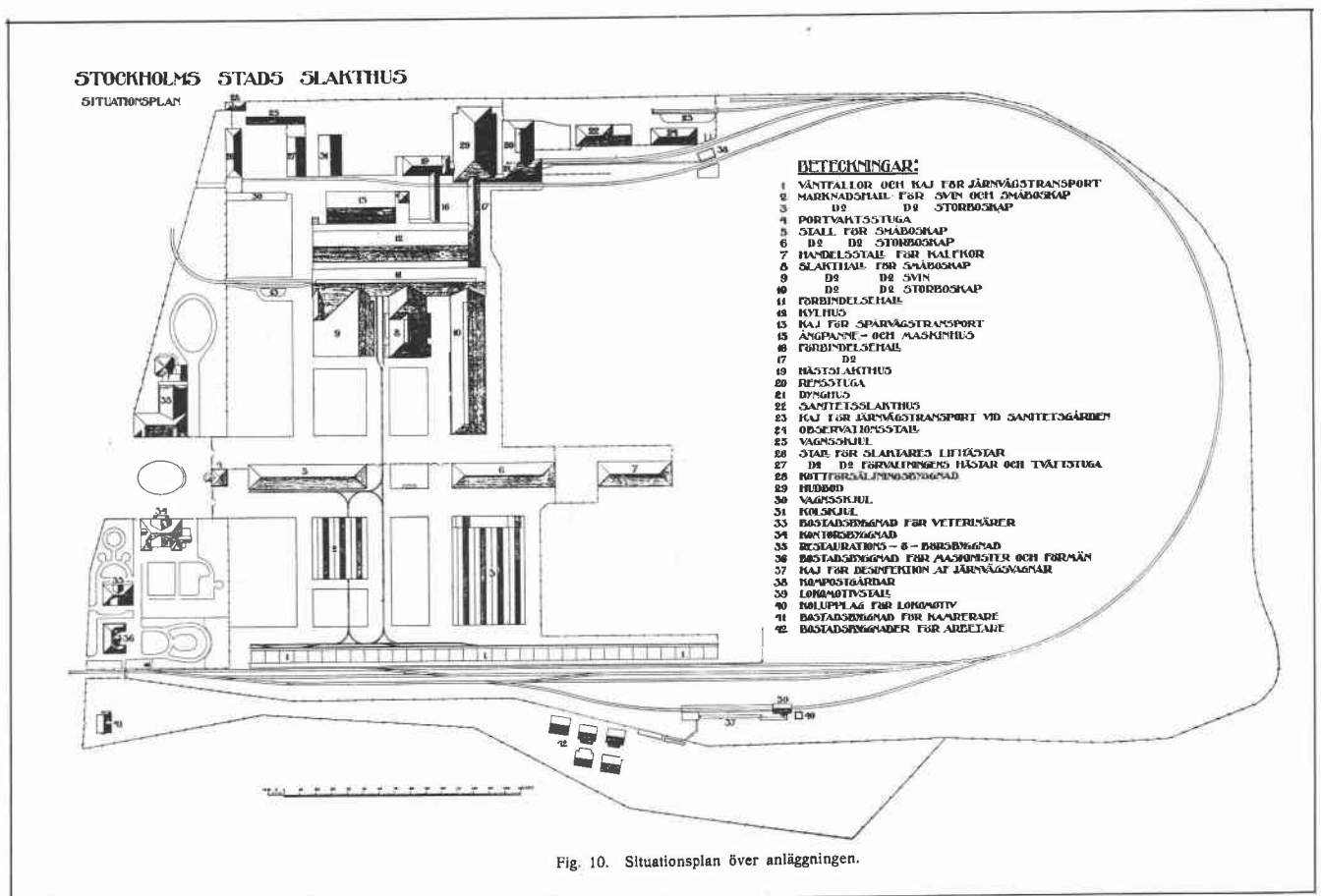

Fig. 10. Situationsplan över anläggningen.

Anläggningen fick tre huvudavdelningar:

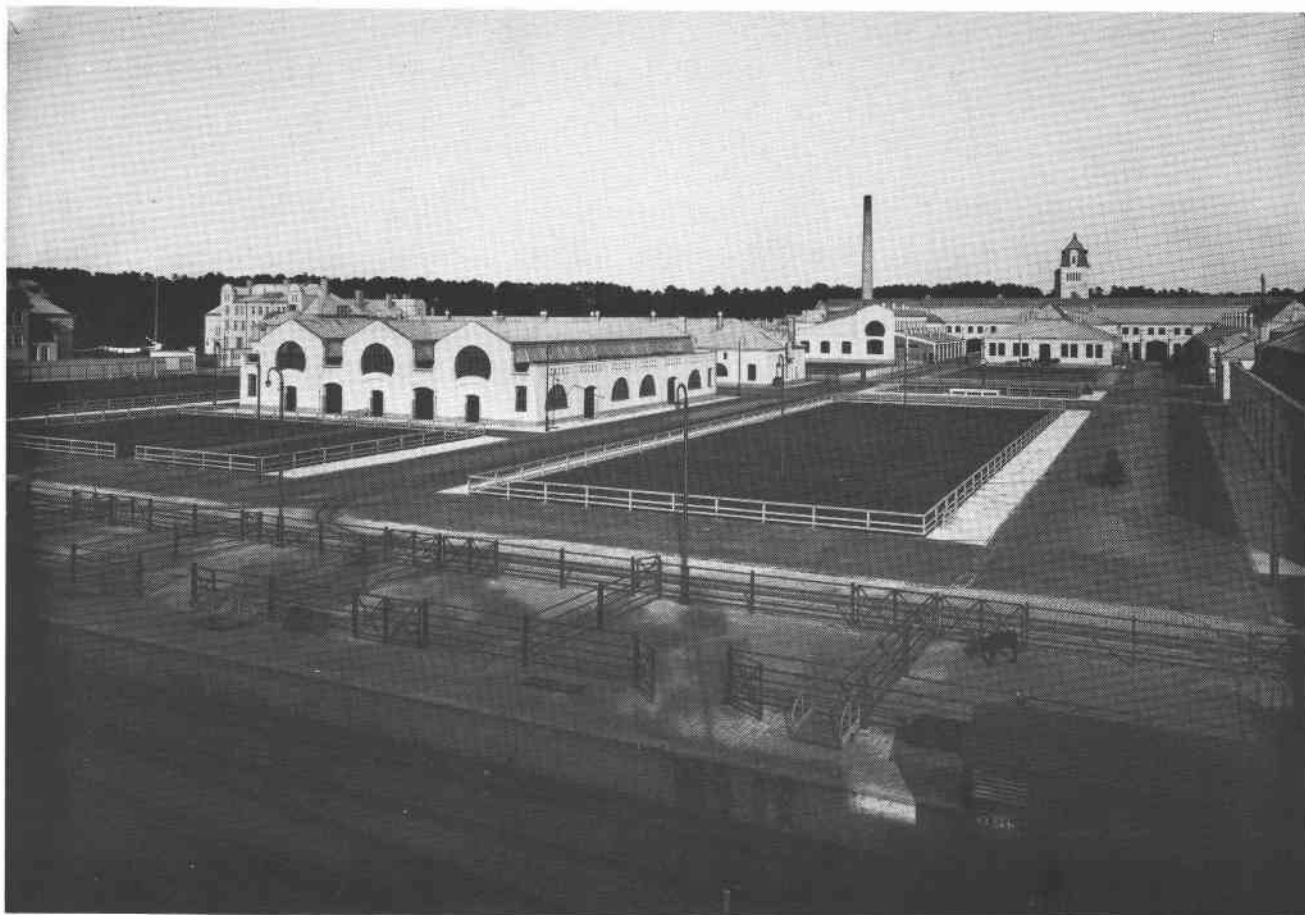
Förgårds- och bostadsområdet som omfattade bostäder för veterinärer och maskinister, kontorsbyggnad, börshus och ekonomibygnader. Kreatursmarknadsavdelningen med stall och marknadshallar samt slakthusavdelningen med tre olika slakthus som sammanbands med en förbindelsegång 17 m bred och 110 m lång, sanitetsslakthus och kylanläggning med vattentorn och ångpannehus. Genom området drogs 18,15 och 10 m breda gator. Järnvägen lades i en oval bana runt området med anslutningar till marknadsdelen och slakthusdelen. Slakthusområdet hade en yta av 29 ha och där ca hälften togs i anspråk av de drygt 20 byggnaderna medan den övriga ytan reserverades för senare utbyggnader.

Marknads- och slakthallarna var ursprungligen avsedda att uppföras med järnkonstruktioner men efter granskning av olika anbud beslöt man att istället välja konstruktioner i armerad betong. För konstruktionssystemet svarade civilingenjör A. Björkman. Även stallbyggnaderna fick konstruktioner av armerad betong, utförd av ing H. Bönisch.

Takkonstruktionerna i förbindelsehallen, maskinsalen och ångpannerummet utfördes av järn liksom också samtliga fönsterbågar i kreaturs- och slakthusavdelningarna.

Taken täcktes av eternitplattor förutom svinslakthallen som på grund av den flacka taklutningen täcktes med plåt. Samtliga fasader fick fasadbeklädnad av kalksandtegel.

Anläggningen i mars 1913. Foto i SSM:s arkiv. D 7024.

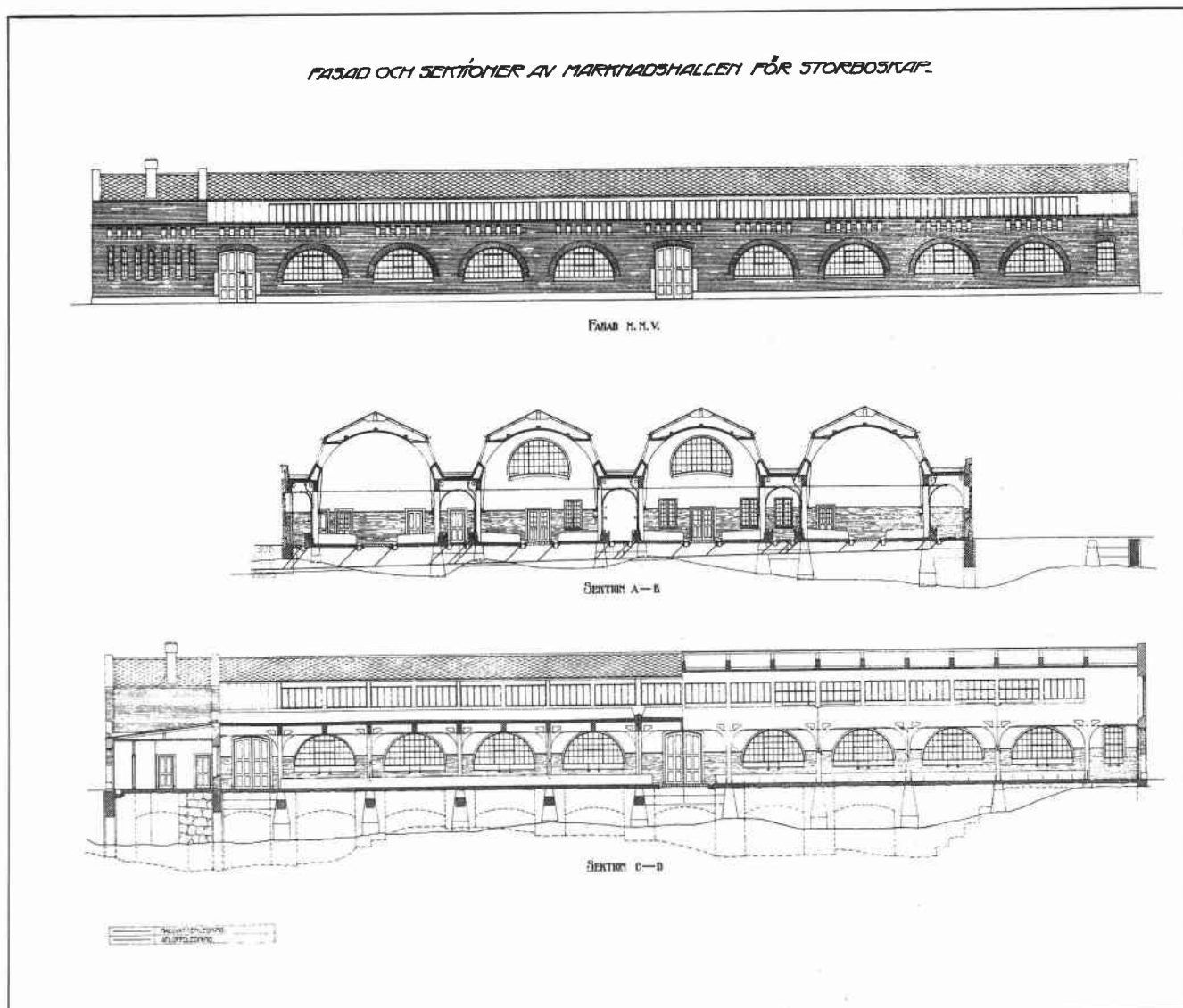

Anläggningen försågs med modernast tänkbara utrustning. Kylanläggningssystemet med maskineri för ammoniak tillverkades av Ludvigsbergs verkstads AB med P.O. Modéer som konstruktör. Som drivkraft för kylanläggningen användes ånga och ångpanneanläggningen utfördes av Göteborgs Nya Verkstads AB.

Arkitekten Gustaf Wickman gav anläggningen med dess betongkonstruktioner en kraftfull och markant form där det främst är gavlarna med sina jugendartade former och rundbågiga fönsterarrangemang som dominerar intrycket. Det är de stora formerna och fasadmaterialet som är framträdande och fasaderna är nästan helt utan dekorativa detaljer.

Slakteriverksamheten var ända fram till och med andra världskriget livlig och utnyttjade anläggningens kapacitet.

Fasad och sektioner av marknadshallen för storboskap (hus 3). Ur Stockholms stads slakthus 1906-12. Stockholm 1914.

Interiör av marknadshallen för storboskap. Ur Stockholms stads slakthus 1906-12. Stockholm 1914.

Exempelvis slaktades under 1915 närmare 90 000 djur därav ca hälften storboskap d v s kor och oxar. Samma år idkade 249 personer slakterirörelse inom området varav 25 rörelseidkare slaktade mer än 1 000 djur medan 192 slaktade mindre än 100 djur.

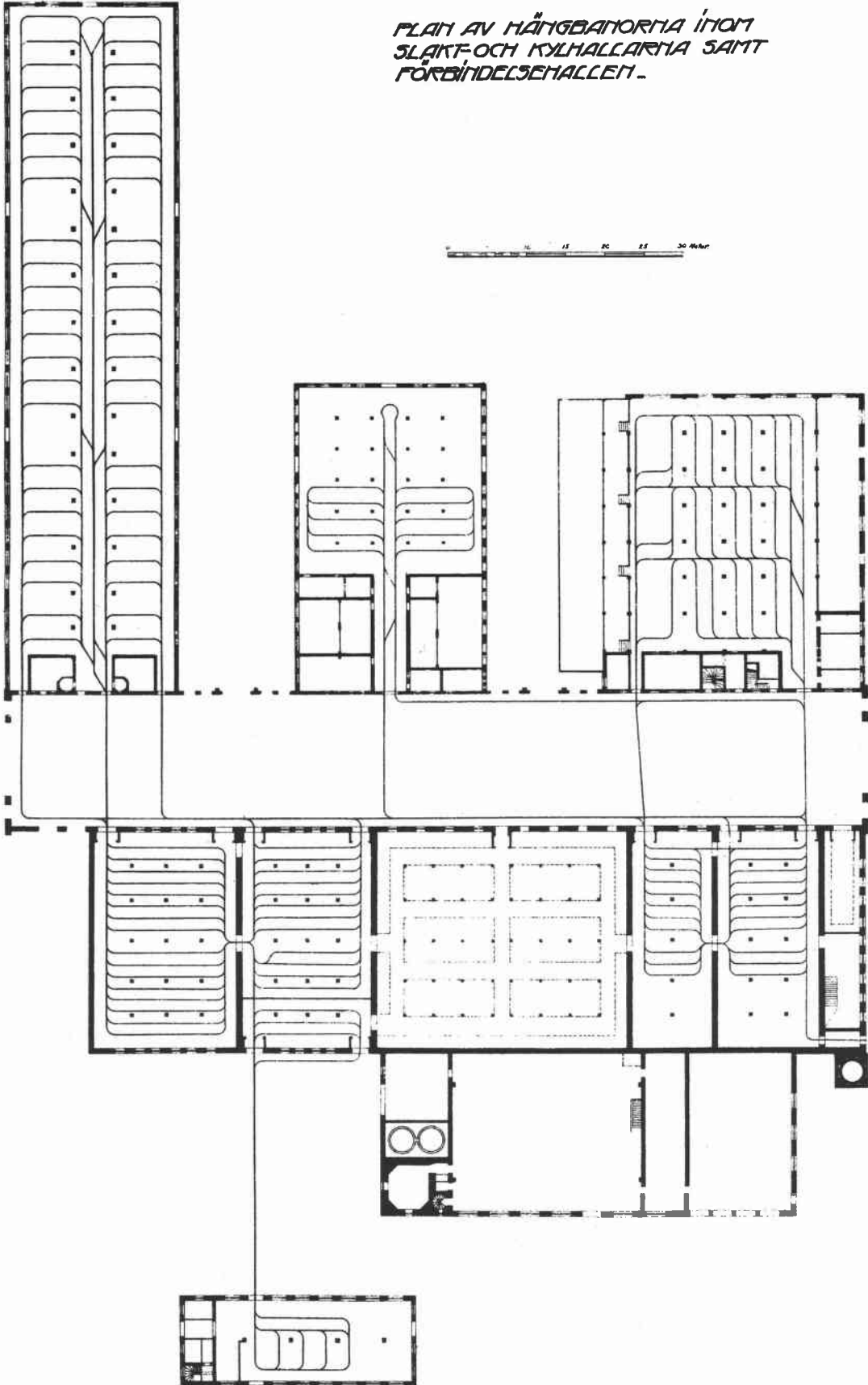
Slakthus- och Saluhallsstyrelsen hade 119 personer anställda i slakthusområdet, veterinärer, mikropister, hallförmän och maskinpersonal m fl.

På 1950-talet förlorade emellertid slakthuset en stor kund när Stockholm-Gävle slakteriförening, senare Farmek, flyttade till Uppsala. Slakteriverksamheten sjönk därefter fram till 1970-talets början då produktionssiffrorna nådde botten med ca 23 000 slaktade djur per år. Därefter har slakten åter ökat.

Stora utbyggnader har skett i området särskilt under de senaste årtiondena. På 1970-talet revs den ursprungliga kontorsbyggnaden för att ge plats för ett nytt stort kontorskomplex.

PLAN AV HÄNGBANORNA I NÖM
SLÄKT- OCH KYLMALLARNA SAMT
FÖRBINDELSEHALLEN.

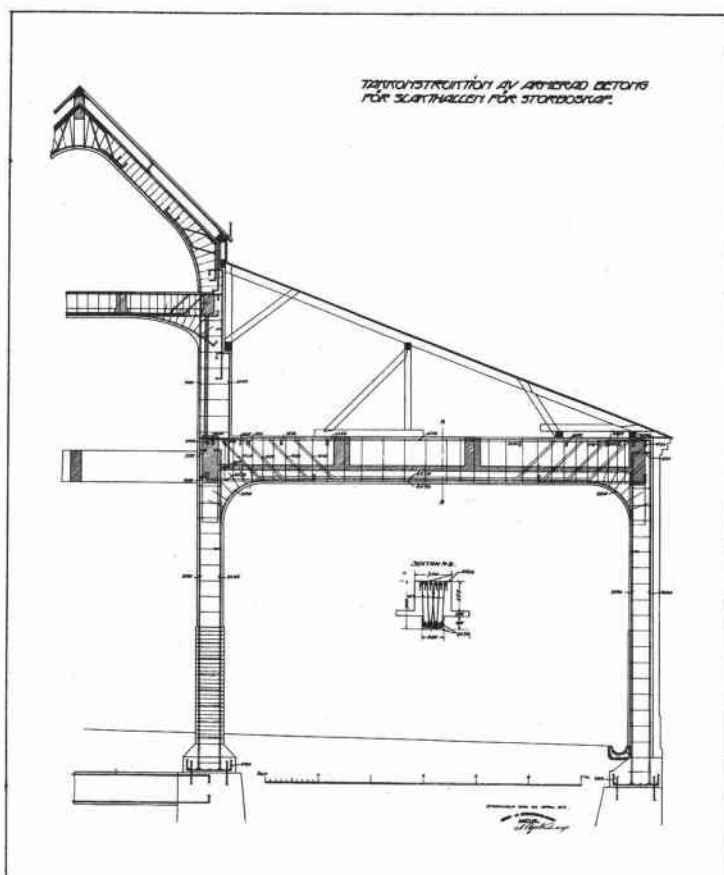
0 5 10 20 30 Meter

T v plan av hängbanorna inom slakt- och kylhallarna samt förbindelsehallen.

T h takkonstruktion av armerad betong för slakthallen för storboskap, signerad A Björkman.

Ur Stockholms stads slakthus 1906-1912. Stockholm 1914.

Interiör av slakthallen för storboskap (hus 10). Foto A Malmström i SSM:s arkiv. E 16710.

Personalen utanför kontorsbyggnaden (nu rivna) vid anläggningens 25-års jubileum. Refoto i SSM:s arkiv. F 84883.

Nuvarande verksamhet

Olika livsmedelsföretag har i stor utsträckning övertagit lokalerna som numera inte nyttjas för det kommunala slakthuset. Idag finns ca 90 olika företag inom området varav ett 40-tal sysslar med köttförädling och ett 20-tal är parti och detaljhandelsföretag. Ca 3 000 personer arbetar inom området.

Slakthusområdet står nu inför en planerad upprustning. Planen innebär bl a att den äldre bebyggelsen skall rustas upp, byta tak och fönster och omfattas av energisparåtgärder. Förnyelsen skall också omfatta den tekniska utrustningen så att slakteriet får ett godkännande på den europeiska marknaden. I planerna finns också tre stora nybyggnader skisserade, vars genomförande bl a skulle medföra rivning av börshuset (35) och f d stallet (24). Nybyggnaderna är tänkta att rymma kontor, service och industri. En planerad trafiksanering kommer bl a att ha till syfte att avlasta de hårt trafikerade gatorna Hallvägen och Slakthusgatan.

Planförhållanden

Stadsplan: P1 3372 fastställd den 22 november 1946.

Ändamål: Industri.

Byggnadsrätt: Höjd 16 meter resp 22 meter. I övrigt ingen begränsning. Byggnadsnämnden kan meddela särskilda föreskrifter ang byggnadsrätten.

Kommentarer: Omodern stadsplan som ej förhindrar omdaning genom rivning/nybyggnad. Stadsplanearbete pågår f n inte, men i NSP 82 (Förslag till näringslivs- och sysselsättningspolitik i Stockholm) föreslås att uppdrag ges åt slakthus- och saluhallsstyrelsen att i samverkan med berörda nämnder och SML (Stockholms Mark och Lokaliseringsbolag AB) fullfölja utredningar om och föreslå hur Slakthusområdet skall saneras.

Börs- och restaurangbyggnaden (35) samt portvaksstugan (4). S82-0313-9.

Trapphus i börshuset (35). S82-0310-9.

Börshuset (35). Vån 1 tr. S82-0310-7.

Börs- och restaurangbyggnaden (35) från öster. S82-0312-7.

Kontor. Bostadshus för veterinärer, hus 33. S82-0312-12.

*T v bostadshus för maskinister och för-
män (36), t h bostadshus för veterinär-
er (33). S82-0313-3.*

Byggnadernas utformning och skick

Föremål för bedömning är den ursprungliga anläggningens byggnader, uppförda 1908-12 efter ritningar av G Wickman, f. n. drygt 20 byggnader. För överskådlig-
hetens skull grupperas de i följande tre utformningstyper.

I Stora hallar (nr 2,3,8,9,12,15)

Dessa byggnader har stora husdjup, 22-46 m och rumshöjder, 5-13 m. Det stora kyl-
huset (12) på 2.900 kvm är sammanbyggt med slakthallar (8,9,10) genom överbyggnad
(11) av en 18 m bred lastgata. På andra sidan kylhuset ansluter pann- och maskin-
hus 20 x 54 m som rymmer ett par mycket stora och höga rum för ångpanna och kyl-
maskiner.

Marknadshallarna (2,3) består av 3 resp 4 höga skepp, takljusbelysta med lägre
gångar emellan, och upptar en yta av 1.400 resp 3.200 kvm.

Trots de stora måtten och hopbyggnaden är transporttillgängligheten relativt god
för dessa byggnader tack vare omgivande lastgator och täta portöppningar med
lastkaj och lyftanordningar.

II Små hallar (5,6,7,10,20,21,24,25,26,27,29)

Dessa byggnader är långsmala, fritt liggande, övervägande i ett plan med ett hus-
djup som inte överstiger 22 m. Rumshöjden håller sig vanligen kring 4 m, med
undantag av slakthallen för storboskap (10) vars sadeltak höjer sig från 5 till
över 8 m under nock.

Lokalytan växlar i storlek från de mindre stallens (24-27) drygt 400 kvm till
slakthallens nära 2.000 kvm.

Byggnadernas fria läge och rektangulära planform medför utmärkt transporttill-
gänglighet inom de ramar som den täta och tunga trafiken i det hårt utnyttjade
området sätter.

*Marknadshall för storboskap (3). Nu lokaler för köttindustrin. Foto 1979.
FB 13156.*

III Flerplansbyggnader (4,22,28,33,35,36)

Byggnaderna i denna grupp har en mer varierad storlek och utformning än de tidigare nämnda. Det stora börshuset (35) har en våningsyta på drygt 4.000 kvm i tre plan samt källare. Ursprungligen avsedd för flera olika funktioner som kreatursbörs, matsalar, polisstation, postkontor, direktörsbostad, rymmer den rum av olika dimensioner från den f d börssalens 140 kvm med dubbel rumshöjd till kontorsrum på 4 x 5 m. Den används numera endast i begränsad omfattning. De f d bostadshusen (33,36) används numera enbart till kontor. Den lilla saluboden (28) utnyttjas fortfarande för ursprungligt ändamål, medan portvaktsbyggnaden (4) har blivit kontor.

Byggnadernas konstruktion och nuvarande skick.

De beskrivna äldre byggnaderna är samtliga uppförda med ytterväggar av grått tegel med tunn korkisolering. Hallbyggnaderna har vanligen en stomme med pelare och valvbågar av betong. De mindre flerplansbyggnaderna har bärande innerväggar av tegel.

De flesta byggnader har dåliga energihushållningsegenskaper. Ursprungligen stod djuren för den enda uppvärmningen i många lokaler. Stora takfönster orsakar idag problem med läckage och värmeförluster. Väggarnas bristfälliga värmeisolering i kombination med senare införd uppvärmning medför vintertid temperaturväxlingar i murverket. Detta har ibland lett till frostsprängningar.

Även de tidiga betongkonstruktionerna har dåligt klarat av förändringar av det inre klimatet. Nya kylrum har t ex medfört hög fukthalt i stommarna som i vissa fall börjat vittra sönder.

I allmänhet är dock byggnadernas inre i gott skick från teknisk och funktionell synpunkt. I förhyrda lokaler står ofta de nyttjande företagen för det inre underhållet. Det har medfört att ombyggnader med hög standard på ytskikt och installationer för ventilation och kyla gjorts av privata stycknings- och charkuteriföretag. På senare tid har även slakthus- och saluhallsförvaltningen svarat för ombyggnader och uthyrning av färdiga lokaler med modern standard. Det yttre underhållet av tak, fönster och väggar har dock försummats i stor utsträckning fram till det senaste året då omfattande upprustning av byggnaderna planeras.

Kommunikationsläget är mycket gott med Isstadions T-banestation ca 200 m från entrén. Järnvägsanslutning finns. Huddingevägen och Nynäsvägen ligger alldeles intill. Ca 1.600 parkeringsplatser finns huvudsakligen inom området och alldeles utanför men det finns behov av ytterligare platser för de ca 3.000 sysselsatta samt behov av ytor för lastning och lossning av större fordon.

Marknadshallen för storboskap (3). S82-0311-1.

*Marknadshall för svin och småboskap (2). Nu ombyggt för andra ändamål. Foto 1979.
FB 13155.*

Nästa sida.

Överst - F d stallet för storboskap (6). Foto 1979. FB 13157.

Nederst - Reklamlager. Stallet för storboskap (6). S82-0311-3.

Sanitetsslakthus (22). Foto 1979. FB 13136.

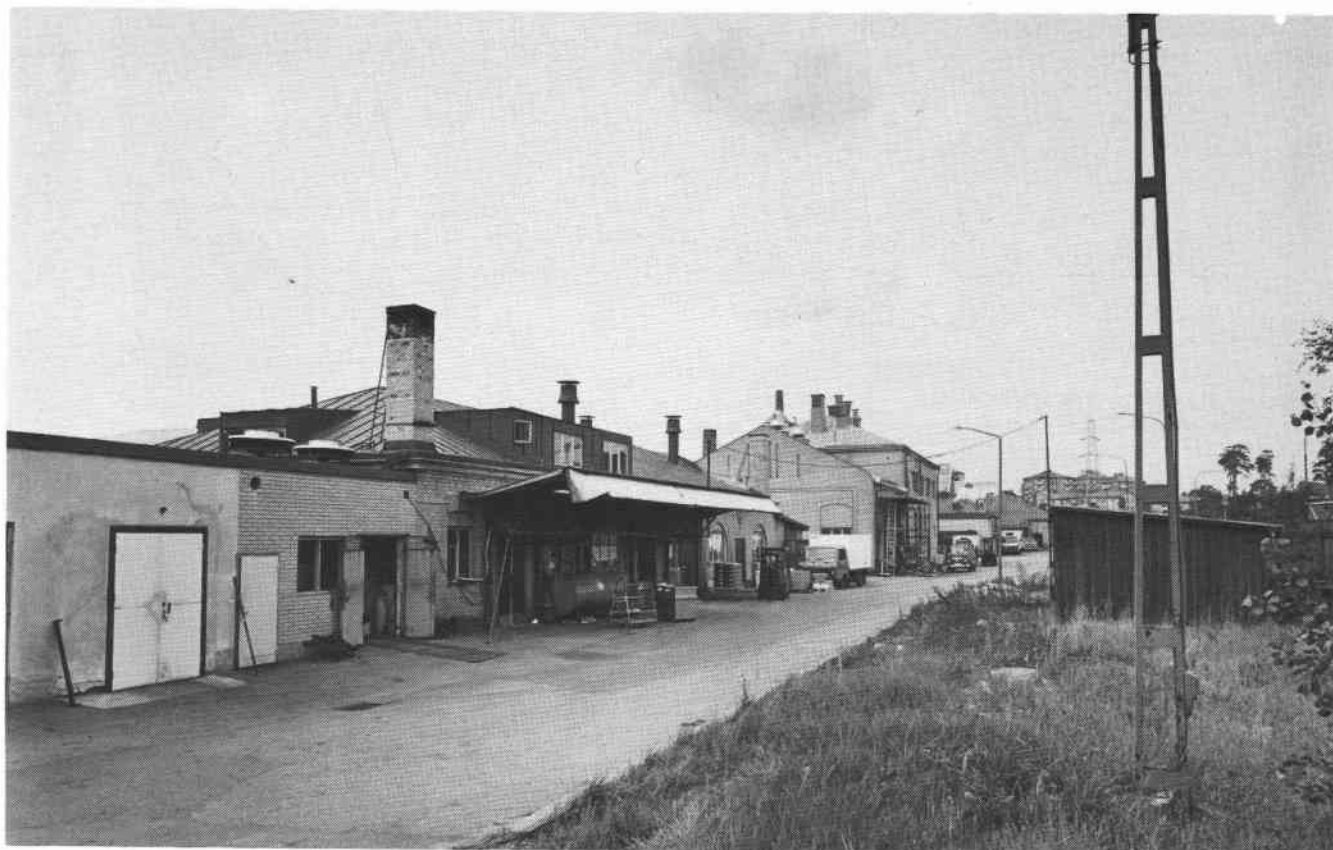
Användningsmöjligheter

På senare tid har slakthusområdet varit föremål för flera utredningar. Åren 1977,78 gjordes omfattande undersökningar av befintliga förhållanden och önskemål från företag i branschen både inom och utom området. F n pågår arbete inom slakthus- och saluhallsstyrelsen med en underhållsplan och förslag till nybyggnader på den kommunalt ägda marken.

Det förefaller klart att området även i fortsättningen skall inrymma verksamheter med anknytning till livsmedelsindustrin. De flesta undersökta företag i branschen verkar anse det som en fördel att vara koncentrerade i ett område. Även t ex miljö- och hälsovårdsmyndigheter ser positivt på att ha en viss typ av miljörisiker överskådligt samlade.

De bondekooperativa företagen genomför f n en strukturrationalisering där styckning och livsmedelstillverkning tenderar att flytta från Stockholm till centra närmare slakterier och djuruppfödare ute i landet. Till storstadens konsumenter kommer i allt högre grad färdigstyckat kött som endast förädlas och distribueras genom företagen i slakthusområdet.

I mitten av 1970-talet fanns expansionsplaner och stor efterfrågan på lokaler i området. Flera verksamheter tvingades tillgodose sina lokalbehov på annat håll. Därefter inträdde en tillbakagång som i viss mån förstärktes av de äldre byggnadernas sämre standard och skick. Trots höga livsmedelspriser och tendenser till sjunkande köttkonsumtion finns nu tecken på ökad lokalefterfrågan i området, som områdesförvaltningen söker möta genom upprustningsinsatser.

Observationsstallet (24) och sanitetsslakthuset (22). Nu kontor och verkstad, m m. S82-0311-10.

Förnyelsebehoven är stora. Trafikförhållandena har sedan länge varit besvärliga med nära 8.000 in- och utpasseringar varje dag. Nya in- och utfarter planeras därför under 1983. Ökad satsning på export kräver anpassning till EG:s normer för livsmedelslokaler. Det yttre underhållet har varit eftersatt och kräver reparationer av tak, väggar och fönster samt förbättring av energihushållningen.

Miljö- och hälsovårdsförvaltningen har undersökt den yttre miljön 1982. Höga halter av fett och organisk substans förekommer i avloppsvattnet. Utsläpp av föroreningar från t ex rökerierna kan föranleda krav på rening vid källan.

Konsekvenserna för det framtida utnyttjandet av områdets äldre byggnader kan mot denna bakgrund skisseras principiellt och översiktligt.

Den nuvarande efterfrågan på lokaler verkar å ena sidan rikta sig mot mindre utrymmen för små, specialiserade livsmedelsföretag. Det är bl a företag utanför området i ofta undermåliga lokaler i innerstaden som skulle behöva flytta in. Å andra sidan finns behov hos flera företag att samla verksamhetsdelar som är splittrade på flera byggnader med en myckenhet interna transporter och problem med kontroll av produktflödet.

Som framgått av den tidigare beskrivningen av det äldre byggnadsbeståndet torde bägge dessa behov kunna tillgodoses även av befintliga byggnader. Det finns både stora hallar i ett plan och ett flertal mindre, långsmala byggnader som är lätta att dela upp för flera företag. Inredning och installation efter moderna krav har redan visat sig vara tekniskt och ekonomiskt möjlig i de äldre byggnaderna. Den f d marknadshallen för storboskap (3) utgör t ex nu moderna, kyllda lokaler med rationellt transportörsystem för pallhantering av färdigstycket kött och hyser Slakteriförbundets partihandel i området.

De ursprungliga interiörerna är p g a denna typ av ombyggnad i stor utsträckning helt förändrade och de återstående delarna är naturligtvis också starkt hotade av den fortgående omvandlingen. Bl a skall den stora slakthallen (10) med granitgolv och takljus byggas om för att möta EG:s hygienkrav vilket innebär undertak och nya ytskikt i stor omfattning.

Byggnadernas exteriör bör dock med hänsynfulla underhållsåtgärder kunna bevaras i fortsättningen i den mån ursprungligt utseende nu finns kvar. Tätning och isolering av de stora taklanterninerna är en aktuell åtgärd som bör kunna utföras utan större förändring av exteriören.

Sammanfattningsvis kan alltså sägas att de gamla byggnaderna redan under lång tid genomgått kontinuerliga förändringar av användning och främst inre utseende, som mestadels resulterat i lokaler med hygglig funktion för verksamheterna ifråga. Den väntade utvecklingen inom branschen verkar inte ge skäl för större svårigheter än tidigare när det gäller anpassning av byggnaderna efter nya behov. Ett större undantag är f d börshuset (35) som behandlas närmare i följande avsnitt.

Börshuset

Denna byggnad som till lokalytan är en av de största i det äldre beståndet har en längre tid stått till stor del outnyttjad och är hotad av rivning till följd av planerna på omfattande nybyggnad vid entrén till området.

Byggnaden hyser f n matservering och postkontor på del av bottenvåningen, men står f ö tom med undantag av tillfälligt utnyttjande för föreningsverksamhet o dyl. De övre planen utnyttjades senast till kontor.

Byggnaden är inte förfallen men i behov av upprustning. Värmesystem och övriga installationer behöver förnyas. Fönstren är dåliga och värmeisolering i väggar och tak bristfällig. En upprustning är tekniskt möjlig men ekonomin beror helt på vilken typ av användning som är tänkbar.

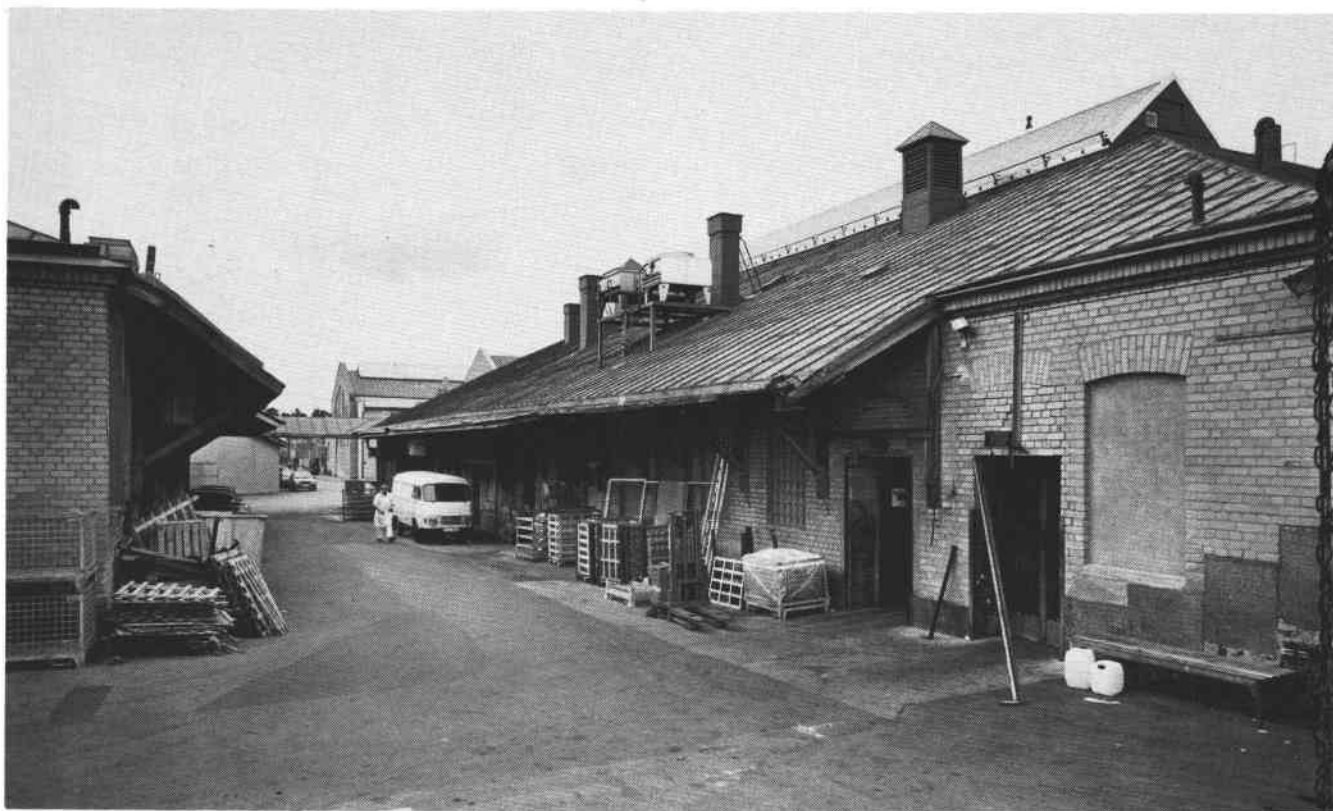
Byggnadens utformning är som framgått ganska speciell, avsedd för flera olika verksamheter. Husdjup och bärande innerväggars placering medför att flertalet rum blir ganska djupa, mestadels omkring 5 m, men även 7-8 m. F d börssalen, för försäljning av nötkreatur, numera matsalen, är ett stort rum 14 x 10 m.

Stockholms fastighetskontor projekterade 1976 ett förslag till ombyggnad för kontorsverksamheter i större delen av byggnaden, men yteffektiviteten blev ganska låg p g a de stora rummen. Fönsterdelningen på ca 4 m bidrog till att ytan per arbetsplats uppgick till över 50 kvm, vilket naturligtvis påverkar det ekonomiska utfallet av en ombyggnad. Senare har också byggts ett par stora, moderna kontorshus i närheten så att områdets behov blivit täckt med god marginal.

Börsbyggnaden har emellertid ett mycket bra läge vid entrén till området, nära parkeringsplatser och T-bana samt med ett obebyggt trädbevuxet område bakom. Den har flera entrémöjligheter och utrymme även för lättare godstrafik att komma till. Efter ombyggnad bör lokalerna kunna bli tillgängliga för rörelsehindrade. De rymliga måtten tages väl tillvara av de befintliga serviceverksamheterna som borde kunna utökas.

Enkät till företagen i tidigare undersökningar av området pekar på ytterligare servicebehov av bl a lunchserveringar, livsmedelsbutiker, frisör, konferenslokaler. I slakthus- och saluhallsstyrelsens aktuella förslag till nybyggnad på platsen för börshuset finns också utrymmen medtagna för olika former av sådan service.

Börsbyggnadens möjligheter att istället hysa en del av dessa funktioner borde före ett rivningsbeslut närmare utredas.

Hudbod (29). Nu lokaler för köttindustrin, m m. S82-0312-1.

*Från vänster vagnsskjul (30), stall (26) och till höger stall och tvättstuga (27).
Foto 1979. FB 13115.*

Köttboden (28). S82-0311-7.

Kolhuset (31). S82-0310-1.

Ångpanne- och maskinhuset samt vattentornet (15) från norr. Foto 1979. FB 13117.

Maskinsalen (15). S82-0309-8.

Förbindelsehallen (11) norrut. S82-0309-3.

Föregående sida.

Överst - Slakthuset. I förgrunden f d slakthallen för svin (9), numera lokaler för köttindustrin. Foto 1979. FB 13122.

Nederst - Korvtillverkning. F d svinslakthallen (9). S82-0309-1.

*Styckning. Kylhuset (12).
S82-0310-3.*

*Slakthallen för storbo-
skap (10). Nu sker all
slakt i denna hall.
S82-0310-4.*

Bevarandesynpunkter

Slakthusanläggningen var en av de största kommunala satsningarna vid 1900-talets början. Den var en för sin tid stor och mycket modern anläggning, som tog både byggnadstekniska och slakteritekniska nyheter i anspråk. Anläggningen har genom åren haft stor betydelse för stadens försörjning, har varit och är fortfarande en stor arbetsplats.

Med några enstaka undantag står de ursprungliga byggnaderna kvar och utgör en relativt väl samlad och enhetlig miljö. Byggnaderna erbjuder en högklassig arkitektur formad av arkitekten Gustaf Wickman.

De äldre delarna av slakthusområdet har ett synnerligen stort kulturhistoriskt värde och avsevärda miljömässiga kvaliteter med stor betydelse för det omgivande stadslandskapet.

Byggnaderna bevarar idag i stort sett sin ursprungliga karaktär med i huvudsak ursprungliga stommar, volymer och fasader. Fasaderna har genom åren, i många fall, blivit hårt och okänsligt behandlade, bl a med främmande fönsterformer och dörrar. Arkitekten har trots detta bevarat sitt kraftfulla uttryck och, med ett undantag (7), bibehållit den ursprungliga fasadbeklädnaden av kalksandtegel.

Vid framtida renoveringar bör kalksandteglet på fasaderna bibehållas, liksom ursprunglig fönstersättning och ursprungliga fönsterformer. I de fall där fasaderna genomgått sådana ingrepp att de strider mot den ursprungliga utformningen bör man vid framtida renoveringar sträva efter att återställa dem.

Områdets karaktärsbyggnad, slakthallarna med förbindelsegången och vattentornet, bör behandlas med särskild varsamhet (8,9,10,11,12 och 15).

Många förändringar har skett genom åren, särskilt de vitala delarna i produktionen har blivit utbytta, såsom transportband och teknisk utrustning. Ytorna inomhus är utsatta för ett hårt slitage och huvuddelen av interiörerna präglas av sena renoveringar.

I några fall har dock byggnaderna interiörer av ursprungligt slag som bör bevaras vid framtida renoveringar.

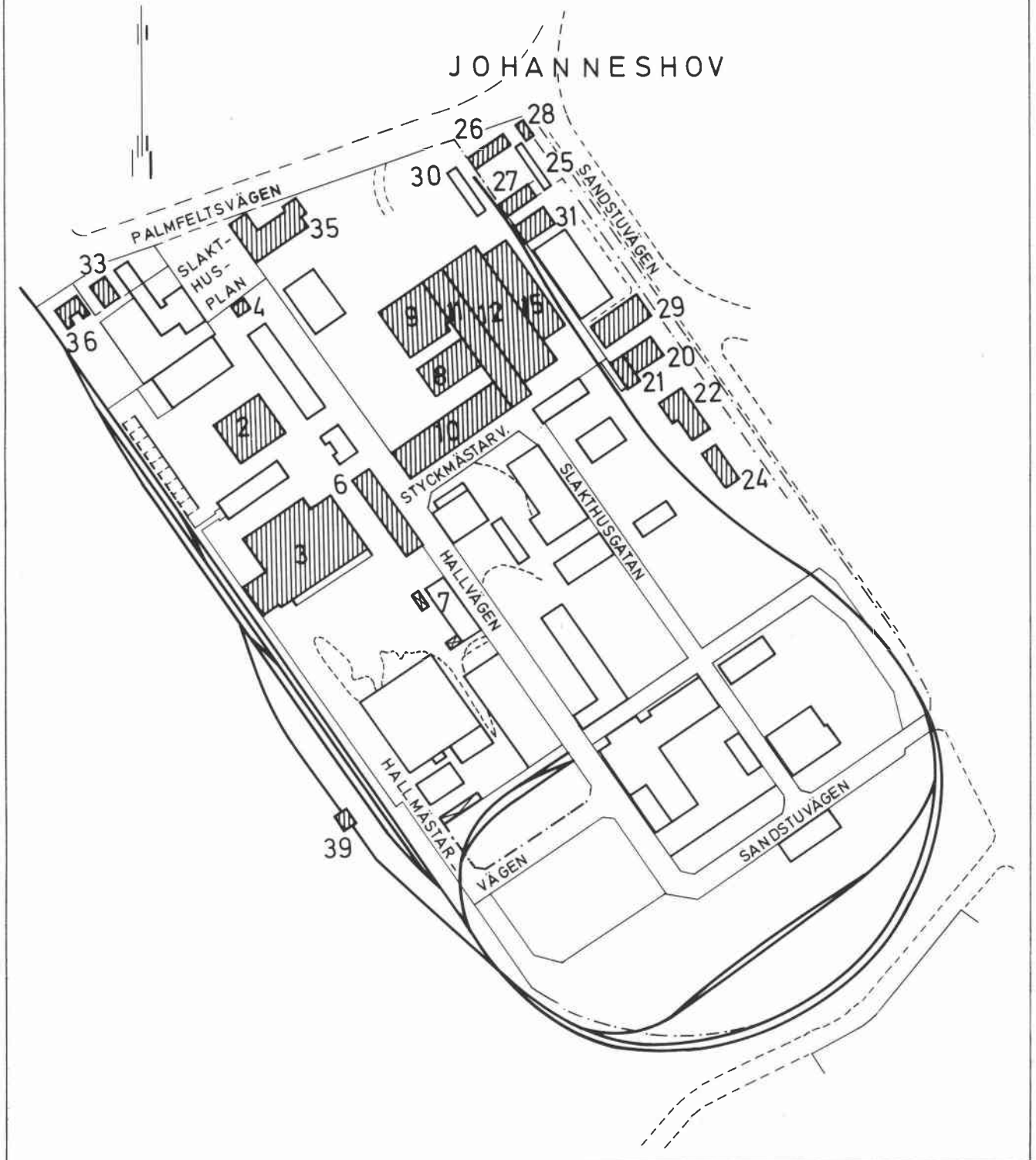
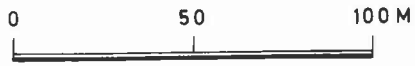
I slakthallen för storboskap, där all slakt nu försiggår, finns den ursprungliga planlösningen bevarad och den gamla golvbeläggningen av granit (10).

Maskinsalen har plattlagt golv i grå och röda rutor samt den ursprungliga manövertavlan för kylanläggningen i marmor bevarad (15). I marknadshallen för storboskap (3) återstår stora delar av den inre arkitekturen med synliga betongkonstruktioner och välvda tak.

I börshuset (35) och f d bostadshuset (33 och 36) finns delvis den ursprungliga planlösningen samt övervägande delen av inredningar och snickerier bevarade från byggnadstiden.

KULTURHISTORISK KLASIFICERING

 BYGGNAD AV BYGGNADSMINNESKLASS

Förslag till skyddsföreskrifter

Det kulturhistoriska värdet av de ursprungliga byggnaderna inom Slakthusområdet, på kartan markerade 2,3,4,6,8,9,10,11,12,15,20,21,22,24,26,27,28,29,31,33,35,36, 39, bedöms som hel anläggning motsvara fordringarna i 1960 års byggnadsminneslag. Undantagna är 25 och 30, vagnsskjul i trä och 7 stallbyggnad som har fått förändrad fasadutformning.

Skyddsföreskrifterna bör omfatta följande punkter:

1. Byggnaderna 2,3,4,6,8,9,10,11,12,15,20,21,22,24,26,27,28,29,31,33,35,36,39 får inte rivras eller till sin exteriör ytterligare förvanskas.
2. I ovan angivna byggnader får inte åtgärder vidtagas som medför förvanskning av ursprunglig bärande konstruktion. I byggnaderna 3,10 och 15 får åtgärder inte vidtagas som medför förvanskning av ursprunglig planlösning eller ursprunglig fast inredning.
3. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt och med sådana material att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

Ovan angivna byggnader bör vid stadsplaneändring betecknas med Q.

2. Marknadshall för svin och småboskap. Nu lokaler.
3. Marknadshall för storboskap. Nu livsmedelsindustri.
4. Portvaktsstuga. Nu kontor.
6. Stall för storboskap. Nu förråd och personalutrymmen.
7. Handelsstall för kalvkor. Nu lokaler.
8. Slakthall för småboskap. Nu livsmedelsindustri.
9. Slakthall för svin. Nu livsmedelsindustri.
10. Slakthall för storboskap. Nu den enda slakthallen med all typ av slakt.
11. Förbindelsehall.
12. Kylhus. Nu även livsmedelsindustri.
15. Ångpanne- och maskinhus.
20. Rensstuga för tarmrenseri m m. Nu livsmedelsindustri.
21. Dynghus.
22. Sanitetsslakthus. Nu lokaler.
24. Observationsstall. Nu som styckningslokal.
25. Vagnsskjul.
26. Stall för slaktarnas hästar. Nu lokaler.
27. Stall för förvaltningens hästar och tvättstuga. Nu rökeri m m.
28. Köttförsäljningsbyggn. Innehöll urspr också väntrum och paketstn f spårvägen.
29. Hudbod. Nu livsmedelsindustri.
30. Vagnsskjul.
31. Kolskjul.
33. Bostad för veterinärer. Nu kontor.
35. Restaurang- och börsbyggnad.
36. Bostad för maskinister och förmän. Nu kontor.
39. Lokstall.